

<https://doi.org/10.15407/np.61.028>
УДК 355.451:32.019.51:[005:001.102](477)

Юлія Шлапак,

молодший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: dewchonka.77@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-1191-3847>

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ФЕНОМЕН: НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ

У статті подаються в загальному вигляді основні точки зору на проблему стратегічних комунікацій, наведено найбільш характерні визначення поняття «стратегічні комунікації». Здійснено спробу висвітлити основні проблеми розуміння цього поняття.

Інформація дедалі більше впливає на людей, а значить, дедалі більшої значущості набуває розв'язання конфліктів, як внутрішніх, так і міждержавних, з використанням інформації та інформаційних технологій. Саме з початком агресії РФ проти України – насамперед в інформаційній площині – в Україні виникає гостра необхідність пошуку можливих механізмів цілісної відповіді на такий виклик. Таким механізмом являються страткоми.

Ключові слова: стратегічні комунікації (страткоми), стратегічна мета, інформаційний вплив, стратегічні інструменти й засоби.

У розвинутих країнах світу необхідним стає модернізація публічного керування та інформативного впливу на цільову аудиторію. Відбувається постійний пошук нових форм і способів досягнення цілей (стратегічних цілей) такими країнами через інформаційний простір. Цей процес можуть забезпечити стратегічні комунікації – як інструментарій системи публічного управління стратегічними цілями.

В Україні внаслідок низької довіри до владних інституцій, інформаційної інтервенції, комунікаційно-контентної агресії та неготовності державних інституцій до такого виду протистоянь останні шість років досить активно відбувається процес переходу до публічного керування та адміністрування як нового виду державотворення. Принциповою новизною такого виду державотворення є спільна діяльність органів державного керування, місцевого самоврядування з активними суб'єктами

громадянського суспільства та бізнес-структур. Тому протягом останніх років набирає предметності наукова дискусія щодо стратегічних комунікацій – у тому числі як процесу перетворення будь-яких відносин в інститути, тобто у форму організації відносин із встановленими правилами, нормами та їх саморегуляція.

В Українській державі кроки в цьому напрямі здійснюються вже не один рік (як приклад, можна говорити про розвиток відносин Україна – НАТО в частині підписання угоди щодо стратегічних комунікацій). У сфері публічного керування, на думку С. Соловійова, кандидата соціальних комунікацій, доцента Київського національного університету ім. Т. Шевченка, можливості стратегічних комунікацій набирають своїх обертів. Однак однією з перешкод на цьому шляху є неузгодженість визначення цього явища. Чітке тлумачення характеристик стратегічних комунікацій сприяло б їх активнішому входженню в українську практику.

Серед українських учених – дослідників цієї проблематики можемо назвати Г. Почепцова [8]. На його думку, якщо у свідомості людей не закладено, наприклад, перемогу, то її – чи то політичної, чи то економічної, чи то військової – неможливо досягти у фізичному просторі. Без опори на громадську думку розвиток неможливий.

А. Баровська [1] у свою чергу розглядає передумови виникнення та інституалізації стратегічних комунікацій, умови ефективності, перспективи розвитку, подає приклади застосування у світовій практиці, досвід управлінських, політичних, військових структур у розрізі застосування стратегічних комунікацій.

Дотично проблематика розглядається такими науковцями, як А. Михненко [4] (однак більш детально він розглядає саме інституціоналізацію як складний суспільний процес, що складається з ряду етапів); І. Діордіца [2] (більше уваги автор звертає на те, що насильницьке втручання в національний інформаційний простір і комплекс дій агресивного характеру, спрямованих на здійснення впливу на суспільну думку громадян України, призвели до початку воєнних дій та втрати територій); Е. Магда [7], Д. Кіслов [5], Л. Смола [11], Г. Любовець, В. Король [6] та ін.

Термін «стратегічні комунікації» з'явився на широкий загал у 2001 р. – у доповіді голови наукової ради з надання незалежних консультацій міністру оборони США В. Вітто [18, р. 1]. Завданням стратегічних комунікацій він вбачав визначення порядку денного та створення контексту, який сприятиме досягненню політичних, економічних і військових цілей [18]. Незважаючи на те що в доповіді неодноразово згадувався термін «стратегічні комунікації», його визначення не надавалося. Однак

проголошувалося, що вимоги до урядових комунікацій під час стихійних лих, передкризових станів, бойових дій тощо значно відрізняються від вимог до довгострокових стратегічних комунікацій [18, р. 57]. Отже, зазначається про важливу відмінність стратегічних комунікацій від інших подібних заходів і процесів – спрямованість саме на віддалений результат. Відповідно, для реалізації заходів з досягнення поставлених цілей повинні бути задіяні стратегічні інструменти й засоби, які дають змогу на поступовий і планомірний вплив / переконання.

За «Словником військових та асоційованих термінів Міноборони США» суть стратегічних комунікацій полягає в зосередженні зусиль уряду на розумінні та залученні ключових аудиторій з метою створення, зміцнення, збереження сприятливих умов для просування державних інтересів США, використовуючи скоординовані програми й плани, які синхронні з діями всіх інструментів державної влади [16, р. 230]. Отже, ідеться про не менш значущу характеристику – узгодженість.

У проєкті документа 2009 р. під назвою «Політика стратегічних комунікацій НАТО» [17], який тодішній Генсекретар А. Расмуссен адресував постійним представникам Ради Альянсу, стратегічні комунікації НАТО визначаються ширше. «Стратегічні комунікації – скоординоване та належне використання комунікативних можливостей і діяльності НАТО – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків з громадськістю, інформаційних і психологічних операцій у разі необхідності для підтримки політики Альянсу, операцій та заходів і з метою просування цілей НАТО». (Зазначається, що документ пропонується як основа для дискусії про політику НАТО зі стратегічних комунікацій. Отже, можна констатувати неусталеність поглядів щодо цього явища).

У засадничих документах НАТО зазначається, що серед політичних цілей організації – поширення демократичних цінностей і проведення консультацій та співпраці з питань безпеки й оборони із забезпеченням зміцнення довіри. Кінцева мета – запобігання конфліктам. Застосування військового потенціалу можливе лише в разі недостатності дипломатичних зусиль [12].

Явище стратегічних комунікацій спостерігаємо і в Доповіді Міністерства оборони США щодо стратегічних комунікацій 2009 року [19]. У ній пропонується розглядати страткоми як процес, а не набір можливостей чи окремих заходів. Це об'єднання розвідок сприйняття аудиторією / зацікавленими сторонами під час вироблення політики, планування та операцій на кожному рівні; урегулювання множинності складників

різних операцій для підтримки національних цілей. При цьому зворотний зв'язок так само важливий, як і трансляція повідомлень; дії у фізичному просторі також містять інформаційну складову.

В Україні передумовами появи страткомів послужили актуальні загрози національній безпеці в інформаційній сфері, що потребувало визначення інноваційних підходів до формування системи захисту й розвитку інформаційного простору в умовах економічної, політичної та культурної взаємодії і вільного обігу інформації.

Починаючи з 2015 р., державними інституціями було ухвалено ряд державних стратегій, концепцій і доктрин; визначено нагальність розроблення та запровадження стратегічних комунікацій у діяльність органів влади.

В Україні на державному рівні вперше про стратегічні комунікації було зазначено в Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» [14] після ратифікації Угоди про асоціацію з ЄС, у контексті програми популяризації України у світі та просування національних інтересів у світовому інформаційному просторі.

Головною метою Стратегії «є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі. Підвищення обороноздатності держави, реформування Збройних сил України та інших військових формувань України відповідно до сучасних вимог та з урахуванням досвіду, набутого у ході антитерористичної операції, а також розвиток оборонно-промислового комплексу для максимального задоволення потреб армії» [14].

Програма, зокрема, фокусуватиметься на «підсилення інституційної спроможності для здійснення міжнародних стратегічних комунікацій; формування сталих ефективних комунікацій з українською діаспорою та використання її потенціалу». Стратегією передбачалася реалізація програми шляхом забезпечення посилення інституційної спроможності для здійснення міжнародних стратегічних комунікацій; взаємодоповнення зусиль органів влади, бізнесу та громадськості, комунікації щодо успіху реформ і перетворень, формування та просування інформації про Україну тощо. Визначення терміна «стратегічні комунікації» в документі не було.

Про стратегічні комунікації ідеться також у Дорожній карті Партнерства у сфері стратегічних комунікацій між Радою національної безпеки і оборони України та Міжнародним секретаріатом НАТО [3]. Подія відбулася 22 вересня 2015 р. під час візиту Генерального секретаря НАТО Є. Столтенберга до України.

Документом передбачено надання консультативної підтримки українським органам влади щодо розвитку, керування й реагування на поточні

та майбутні виклики в галузі безпеки. Формат співпраці передбачає, що лідером і координатором заходів, програм, проєктів, що реалізуюватимуться в рамках Партнерства, буде Департамент громадської дипломатії НАТО, який співпрацюватиме з іншими структурами НАТО. Від України головним координаційним органом визначено Раду національної безпеки і оборони України, яка координуватиме діяльність у сфері стратегічних комунікацій МОУ, МЗС та СБУ. Однак безпосереднє визначення терміна також відсутнє.

Офіційного визначення термін набув у новій редакції Воєнної доктрини України (вересень 2015 р.) [9]. За документом, «стратегічні комунікації – це скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв’язків з громадськістю, військових зв’язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави».

У розд. VI Доктрини підтверджується спрямованість на розвиток стратегічних комунікацій – передбачається фінансування заходів стратегічних комунікацій.

С. Соловійов у своїй праці у 2016 р. дає таке визначення соціальним комунікаціям – «це засоби інформаційного впливу держави, дія яких скоординована в часі і просторі, з метою досягнення цілей національного рівня із залученням зацікавлених сторін» [12].

У 2016 р. Т. Попова (на той час заступник міністра інформаційної політики), В. Ліпкан (і на сьогодні голова Інституту стратегічних комунікацій Глобальної організації союзницького лідерства) укладають словник «Стратегічні комунікації» [15]. В анотації автори зазначають, що «словник є першим в Україні виданням, в якому розглядається з позицій системного підходу та сучасних інформаціологічних та комунікативних стратегій феномен стратегічних комунікацій. У ньому зібрані основні поняття і терміни, якими послуговуються у сфері стратегічних комунікацій, а також користуються при реалізації кожного їх компонента.

Основна термінологія довідника успішно апробована при реалізації інформаційної політики. Однією з родзинок видання є формування авторських неологізмів, термінологічного поля стратегічних комунікацій, а також формування категорійно-понятійних рядів, що описують системні явища».

У словнику подається досить широке визначення поняття «стратегічні комунікації». Отже, «стратегічні комунікації (поняття) – 1. Скоординовані урядом держави зусилля, спрямовані на розуміння цільової аудиторії з метою створення, зміцнення та збереження сприятливих умов для просу-

вання національних інтересів, політики та цілей держави через використання узгоджених концепцій, стратегій, доктрин і програм, планів, тем, месиджів і продуктів, поєднані та синхронізовані з діями усіх елементів національної могутності. 2. Скоординоване використання комунікативних можливостей інституціональної структури – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави тощо. 3. Скоординовані дії, повідомлення, зображення, призначені для інформування, впливу, або переконання цільової аудиторії з метою просування та реалізації національних інтересів відповідно до національних цінностей. 4. Стратегічна взаємодія та взаємовплив в інформаційному середовищі між окремими суб'єктами (державними чи призначеними для виконання державних цілей), що полягає у всебічному залученні можливостей кожного окремого компонента системи стратегічної комунікації у комплексі або відокремлено, спрямоване на досягнення спільної мети. 5. Процес інтеграції досліджень сприйняття аудиторії та зацікавлених сторін (стейкхолдерів)¹ і врахування отриманих результатів під час реалізації політики, планування та операцій на кожному рівні; спрямування за одним вектором множини різних видів діяльності (наприклад, політичний процес, зв'язки з громадськістю, інформаційні операції тощо), кожна з яких справляє вплив на підтримку національних цілей. Стратегічні комунікації по суті означають обмін (тобто під час спілкування) смислами / ідеями на підтримку національних цілей (тобто стратегічно). Для цього процесу слухання є таким саме важливим, як і транслявання».

Крім того, у словнику визначення стратегічним комунікаціям дається як напряму дослідження, навчальній дисципліні (як поняттю), навчальній дисципліні (як об'єкту), навчальній дисципліні (як предмету), навчальній дисципліні (як меті), навчальній дисципліні (як завданню), навчальній дисципліні (як функціям), навчальній дисципліні (що потрібно

¹ Прим. авт.: стейкхолдери (від англ. stakeholders – зацікавлені / заінтересовані сторони / особи) – фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність. Іноді в літературі зустрічаються назви «групи інтересів» або «групи впливу». Стейкхолдери забезпечують можливості для системи і є джерелом вимог до неї [Див.: Зацікавлені сторони. *Вікіпедія*: вільна енцикл. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BA%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%96_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8 (дата звернення: 15.03.2021)].

знати), навчальній дисципліні (як потрібним навичкам), навчальній дисципліні (як дисциплінарним зв'язкам).

Стратегічні комунікації – це дієвий інструмент упровадження системних довготривалих змін і реформ. У Президента України та в ряді вітчизняних міністерств уже працюють радники зі стратегічних комунікацій, експерти, аналітики та фахівці з цього напрямку.

Нормативно-правове закріплення страткому в Україні ми бачимо саме у Воєнній доктрині України (вересень 2015 р.) [9]. На думку автора праці, варто вказати документи, у яких наголошується на пріоритетності стратегічних комунікацій саме у воєнній сфері (Воєнну доктрину України згадували вище):

– Указ Президента України № 92/2016 від 4 березня 2016 року «Про концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України»;

– Указ Президента України № 240/2016 від 6 червня 2016 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»;

– Рішення РНБО від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»;

– Дорожня карта Партнерства у сфері стратегічних комунікацій між РНБО та Міжнародним секретаріатом НАТО, підписана 22 вересня 2015 року.

Однак на практиці впровадження страткому відбулося раніше. С. Соловійов [13] зазначає, що з публікації М. Сірука [10] можна зробити висновок, що в період 2012–2014 рр. над впровадженням і розвитком страткому на рівні Кабінету Міністрів України працював дипломат Д. Кулеба (нині – міністр закордонних справ України, віцепрем'єр-міністр України з питань європейської і євроатлантичної інтеграції). Згодом, у вересні 2015 р., тобто за рік до нормативно-правового закріплення страткому в Україні, він очолив відділ стратегічних комунікацій у Секретаріаті Міністерства закордонних справ. Це можна вважати початком інституційного (власне практичного) впровадження на основі використання зарубіжного досвіду, хоча й без опори на вітчизняну законодавчу базу [13].

Про спроби застосовувати стратегічні комунікації в Україні ще до підписання Дорожньої карти свідчать слова на той час керівника Служби з питань інформаційної безпеки апарату РНБО В. Петрова [13]. Він зазначав, що згаданий документ допоміг зрушенню у сфері стратегічних комунікацій [10]. Це може говорити принаймні про ознайомленість відповідних структур органів влади із стандартами страткому та початком кроків щодо їх здійснення ще до прийняття нової Воєнної доктрини [13].

Отже, розкриття теми стратегічних комунікацій на сьогодні набирає обертів. З'являється дедалі більше дослідницьких робіт, статей у фахових виданнях. Однак погоджуємося з думкою С. Соловйова [12], що бачення стратегічних комунікацій політичними й науковими колами ще потребує узгодження, проте принципи суперечності щодо цього відсутні.

Список бібліографічних посилань

1. Баровська А. В. Стратегічні комунікації: досвід НАТО. *Стратег. пріоритети*. 2015. № 1 (34). С. 147–151.
2. Діордіца І. В. Інформаційна інтервенція як загроза кібернетичній безпеці. *GOAL*. URL: <http://goalint.org/informacijni-intervencii-yak-zagroza-kibernetichnij-bezpecsi> (дата звернення: 29.01.2021).
3. Дорожня карта Партнерства у сфері стратегічних комунікацій між Радою національної безпеки і оборони України та Міжнародним секретаріатом НАТО. URL: <http://www.rnbo.gov.ua/documents/410.html> (дата звернення: 12.08.2017).
4. Інституціалізація суспільного розвитку : навч. посіб. / Михненко А. М., Макаренко Н. Г., Макаренко Е. М. Київ : НАДУ, 2011. 292 с.
5. Кіслов Д. В. Розвиток системи державних маркетингових комунікацій в Україні : дис. ... д-ра держ. упр. ; спец. 25.00.02 / НАДУ. Київ, 2017. 417 с.
6. Любовець Г. В., Король В. Д. Комунікаційно-контентна безпека: проблематика, підходи, становлення : монографія. Дніпро : Середняк Т. К., 2018. 462 с.
7. Магда Е. В. Гибридная война: выжить и победить. Харьков : Виват, 2015. 320 с.
8. Почепцов Г. Г. Стратегічні комунікації: стратегічні комунікації в політиці, бізнесі та державному управлінні. Київ : Альтерпрес, 2008. 216 с.
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 02 верес. 2015 р. «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» : Указ Президента України від 24 верес. 2015 р. № 555/2015. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443> (дата звернення: 12.02.2021).
10. Сірук М. Про три головні проблеми комунікацій. *День : вебсайт*. 2015. 15 січ. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobysci/pro-try-golovni-problemy-komunikaciju>.
11. Смола Л. Інформаційно-психологічний складник «гібридної» війни. *Нац. безпека і оборона*. 2016. № 9–10 (167–168). С. 68–72.

12. Соловйов С. Г. Основні характеристики стратегічних комунікацій. *Вісн. Нац. ун-ту цивільного захисту України*. 2016. Вип. 1 (4). С. 165–170.
13. Соловйов С. Стратегічні комунікації в публічному управлінні: впровадження в Україні. *Актуальні проблеми держ. управління*. 2016. № 3 (67). С. 93–96.
14. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» : Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015. *Верховна Рада України. Законодавство України : вебпортал*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>.
15. Стратегічні комунікації : [словник] / Т. В. Попова, В. А. Ліпкан / за заг. ред. В. А. Ліпкана. Київ : ФООП О. С. Ліпкан, 2016. 416 с.
16. Joint Chief of Staff, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms, Joint Publication 1–02, April 12, 2001 (as amended through March 4, 2008).
17. NATO Strategic Communications Policy. URL: <http://info.publicintelligence.net/NATO-STRATCOM-Policy.pdf>.
18. Report of the Defense Science Board Task Force on Managed Information Dissemination. URL: <http://www.acq.osd.mil/dsb/reports/ADA396312.pdf>.
19. US Department of Defense: Report on Strategic Communication. URL: http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/dod/dod_report_strategic_communication_11_feb10.pdf.

References

1. Barovska, A. V. (2015). Stratehichni komunikatsii: dosvid NATO [Strategic communications: NATO's experience]. *Stratehichni priorytety – Strategic Priorities*, 1 (34), 147–151 [in Ukrainian].
2. Diorditsa, I. V. Informatsiina interventsiiia yak zahroza kibernetichnii bezpetsi [Information intervention as a threat to cyber security]. *GOAL*. Retrieved from <http://goalint.org/informacijni-intervencii-yak-zagroza-kibernetichnij-bezpeci> [in Ukrainian].
3. Dorozhnia karta Partnerstva u sferi stratehichnykh komunikatsii mizh Radoiu natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy ta Mizhnarodnym sekretariatom NATO [Strategic Communications Partnership Roadmap between the National Security and Defense Council of Ukraine and the NATO International Staff]. Retrieved from <http://www.rnbo.gov.ua/documents/410.html> [in Ukrainian].
4. Mykhnenko, A. M., Makarenko, N. H., Makarenko, E. M. (2011). Instytutstsiializatsiia suspilnoho rozvytku: navchalnyi posibnyk [Institutionalization of social development: a textbook]. Kyiv: NADU [in Ukrainian].

5. Kislov, D. V. (2017). Rozvytok systemy derzhavnykh marketynhovykh komunikatsii v Ukraini [Development of the system of state marketing communications in Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

6. Liubovets, H. V., Korol, V. D. (2018). Komunikatsiino-kontentna bezpeka: problematyka, pidkhody, stanovlennia [Communication and content security: issues, approaches, formation: monograph]. Dnipro: Seredniak TK [in Ukrainian].

7. Mahda, E. V. (2015). Hibridnaia voina: vyzhit i pobedit [Hybrid war: survive and win]. Kharkov: Vivat [in Russian].

8. Pocheptsov, H. H. (2008). Stratehichni komunikatsii: stratehichni komunikatsii v politytsi, biznesi ta derzhavnomu upravlinni [Strategic communications: strategic communications in politics, business and public administration]. Kyiv: Alterpres [in Ukrainian].

9. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 02 veresnia 2015 r. «Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 veresnia 2015 r. No. 555/2015 [Decree of the President of Ukraine of September 24, 2015 No. 555/2015 «On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of September 2, 2015 “On the new version of the Military Doctrine of Ukraine”»]. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443> [in Ukrainian].

10. Siruk, M. (2015). Pro try holovni problemy komunikatsii [About three main problems of communications]. (2015. 15 January). *Den: vebсайт – Day: website*. Retrieved from <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/pro-try-golovni-problemy-komunikatsii> [in Ukrainian].

11. Smola, L. (2016). Informatsiino-psykholohichni skladnyk «hibrydnoi» viiny [Information and psychological component of the «hybrid» war]. *Natsionalna bezpeka i oborona – National Security and Defense*, 9–10 (167–168), 68–72 [in Ukrainian].

12. Soloviov, S. H. (2016). Osnovni kharakterystyky stratehichnykh komunikatsii [The main characteristics of strategic communications]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu tsyvilnoho zakhystu Ukrainy – Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine*, 1 (4), 165–170 [in Ukrainian].

13. Soloviov, S. (2016). Stratehichni komunikatsii v publichnomu upravlinni: vprovadzhennia v Ukraini [Strategic communications in public administration: implementation in Ukraine]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia – Actual Problems of Public Administration*, 3 (67), 93–96 [in Ukrainian].

14. Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina-2020»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnia 2015 r. No. 5/2015 [Decree of the President of Ukraine of January 12, 2015 No. 5/2015 «Sustainable Development Strategy of Ukraine 2020»].

Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy: vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine: official webportal. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> [in Ukrainian].

15. Popova, T. V., Lipkan, V. A. (2016). *Stratehichni komunikatsii: [slovnnyk] [Strategic Communications: [Dictionary]. V. A. Lipkan (Ed.). Kyiv: FOP O. S. Lipkan [in Ukrainian].*

16. Joint Chief of Staff, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms, Joint Publication 1–02, April 12, 2001 (as amended through March 4, 2008).

17. NATO Strategic Communications Policy. Retrieved from <http://info.publicintelligence.net/NATO-STRATCOM-Policy.pdf>.

18. Report of the Defense Science Board Task Force on Managed Information Dissemination. Retrieved from <http://www.acq.osd.mil/dsb/reports/ADA396312.pdf>.

19. US Department of Defense: Report on Strategic Communication. Retrieved from http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/dod/dod_report_strategic_communication_11_feb10.pdf.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2021.

Yuliia Shlapak,

Junior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: dewchonka.77@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-1191-3847>

Strategic Communications as a Phenomenon: a Scientific Definition

In the developed countries of the world, for the purpose of informative influence on the target audience, such tools of system of public management of the strategic purposes, as strategic communications are used.

In the Ukrainian state, steps in this direction have been taken for many years (as an example, we can talk about the development of Ukraine – NATO relations in terms of signing an agreement on strategic communications). However, we can observe inconsistencies in this phenomenon definition. A clear interpretation of the characteristics of strategic communications would contribute to their more active entry into Ukrainian practice.

The term «strategic communications» appeared in general public in 2001, in a report by the chairman of the scientific council for independent consultations of the US Secretary of Defense W. Witto. However, no direct definition of the term was provided. *Dictionary of Military and Associated Terms* compiled by the US Department of Defense,

reders to the essence of strategic communications, but there is no definition of the term. The 2009 draft document, entitled *NATO Strategic Communications Policy*, states that «strategic communications is the coordinated and appropriate use of NATO's communication capabilities and activities».

Strategic communications as a phenomenon is mentioned in the 2009 the Department of Defense *Report on Strategic Communications*. In Ukraine, at the state level, strategic communications were mentioned for the first time in the *Ukraine 2020 Sustainable Development Strategy*. Strategic communications are also addressed in the *Strategic Communications Partnership Roadmap* prepared by the National Security and Defense Council of Ukraine and the NATO International Staff. The term was officially defined in the new version of the *Military Doctrine of Ukraine* (September 2015).

In 2016, T. Popova (then Deputy Minister of Information Policy), V. Lipkan (now the head of the Institute for Strategic Communications of the Global Organization of Allied Leadership) compiled a dictionary *Strategic Communications*. The dictionary provides a fairly broad definition of *strategic communications*. It should be noted that in practice the introduction of stratcom took place a little earlier – in 2012–2014.

Keywords: strategic communications (stratcoms), strategic goal, informational influence, strategic tools and means.